



Briuselis, 2013 12 19
COM(2013) 897 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Europos kvalifikacijų sąrangos (EKS) įvertinimas

**Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl Europos mokymosi visą gyvenimą
kvalifikacijų sąrangos kūrimo įgyvendinimas**

1. ĮVADAS

Europos kvalifikacijų sąranga (EKS)¹ sukuriama Europos masto kvalifikacijų sistemos orientacinė sistema, siekiant skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir gerinti besimokančiųjų ir darbuotojų judumą, įdarbinimo galimybes ir socialinę integraciją. Naudojantis EKS lengviau palyginti ir pripažinti milijonų kasmet tolesnių mokymosi galimybių ieškančių arba į darbo rinką įeinančių visos Europos absolventų kvalifikacijas. Pavyzdžiui, Čekijoje 2012 m. beveik 150 000 studentų suteikta 900 rūšių profesinių kvalifikacijų. Tais pačiais metais apie 16,8 mln. besimokančiųjų Jungtinėje Karalystėje buvo suteikta apytikriai 69 000 rūšių reglamentuojamų kvalifikacijų.

EKS atspindi naują požiūrį į ES bendradarbiavimą kvalifikacijų srityje. Joje numatomi šeši mokymosi rezultatais išreikšti atskaitos lygmenys, aprėpiantys visų formų ir lygmenų kvalifikacijas. Laikantis šio į mokymosi rezultatus sutelkto požiūrio daugiausia dėmesio skiriama besimokančiajam; be to, toks požiūris padeda palyginti ir pripažinti skirtingų šalių ir skirtingos mokymosi aplinkos kvalifikacijas.

Komisija nuosekliai pabrėžia, kad dabar, esant aukštam nedarbo lygiui, itin svarbu gausinti galimybių palyginti įgūdžius ir kvalifikacijas visoje ES, nes tai besimokantiejiems ir darbuotojams leidžia lengviau judėti iš vienos šalies į kitą ir keisti profesiją. Sudaryti besimokantiejiems ir darbuotojams galimybes pateikti savo įgūdžius ir kvalifikacijas, įgytas formalioje bei neformalioje mokymosi aplinkoje ir savišvietos būdu, ypač svarbu įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ pagrindines iniciatyvas „Judus jaunimas“, „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“, „Skaitmeninė darbotvarkė“, taip pat užimtumo srities dokumentų rinkinį „Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“ bei Tarybos rekomendaciją dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo. Išreikšdama paramą šiai veiklai ir siekdama užtikrinti lengvesnį tarpvalstybinį įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, Komisija pranešė, jog įgyvendindama iniciatyvą „Švietimo persvarstymas“² ketina sukurti europinę įgūdžių ir kvalifikacijų erdvę.

EKS skatina nacionalines vyriausybes paspartinti ir palengvinti kvalifikacijų pripažinimą. Joje savanoriškai dalyvauja 36 šalys (28 ES valstybės narės, penkios šalys kandidatės, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija).

Šioje ataskaitoje pristatoma iki šiol sukaupta EKS patirtis ir aptariami galimi ateities padariniai. Joje nagrinėjama, ar esamos rekomendacijos pakanka įveikti naujas sparčių socialinių, ekonominių ir technologinių pokyčių keliamas problemas, ir ar ja skatinamas lankstus mokymasis. Toks įvertinimas šiuo metu ypač svarbus siekiant spręsti aukšto nedarbo lygio problemą ir gausinti prieinamų mokymosi galimybių bei kvalifikacijų. Spręstinoms problemoms priskirtina privačių vykdytojų teikiamų kvalifikacijų gausėjimas, tarptautinių kvalifikacijų gausėjimas ir neseniai atsiradę atviri masiniai nuotolinio mokymo kursai (MOOC), kurie gali būti pasiekiami daugeliui studentų ir moksleivių. Šis įvertinimas, drauge su Europaso ir Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos (EQAVET) įvertinimais bei aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo pažangos ataskaita, bus naudingas nustatant europinės įgūdžių ir kvalifikacijų erdvės trūkumus ir galimą jos gerinimą.

¹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm.

² COM(2012) 669 final.

2. REZULTATAI IR POVEIKIS

2.1. Pagrindinės EKS dalys

EKS pagrindą sudaro šie elementai:

Aštuoni europiniai atskaitos lygmenys, apibrėžiami pagal mokymosi rezultatus, aprėpiantys visų Europos tipų ir lygių kvalifikacijas. 5, 6, 7 ir 8 EKS lygmenys palyginami su sutrumpintų mokymų aprašais ir trimis Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sistemos (QF-EHEA) ciklais;³

Mokymosi rezultatais grindžiamas požiūris. Lygmenų aprašai pateikiami pagal žinias, įgūdžius ir kompetencijas; jie nėra susiję su mokymosi aplinkos elementais, kaip antai mokymosi trukme ar vieta;

Su EKS susiję *bendrieji kokybės užtikrinimo principai* aukštojo ir profesinio mokslo bei mokymo srityje.

Įdiegiant EKS, valstybėse narėse sukurtos EKS patariamiosios grupės (PG) ir įkurti nacionalinio koordinavimo centrai (NKC).

PG užtikrina bendrą nuoseklumą ir skatina kvalifikacijų sistemos susiejimo su EKS proceso skaidrumą. Atlikdamos joms skirtą žymėjimo suderinimo vaidmenį, 2009 m. PG patvirtino nacionalinių kvalifikacijų lygmenų siejimo su EKS dešimt kriterijų ir procedūras⁴. Juos pasitelkus buvo sukurtas bendras žymėjimo suderinimo rezultatų pateikimo suinteresuotiesiems subjektams požiūris. Visos šalys naudojasi šiais kriterijais, kurdamos nacionalinių žymėjimo suderinimo ataskaitų struktūrą. Kai kuriuos kriterijus (visų pirma 3 ir 4) galima aiškinti įvairiais būdais; norint užtikrinti bendrą žymėjimo suderinimo proceso nuoseklumą, juos reikia aiškiau apibrėžti.

NKC paskirtis yra remti ir veikiant drauge su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis formuoti nacionalinių kvalifikacijų sąrangų ir EKS santykį, skatinti šio santykio kokybę ir skaidrumą.

2.2. Įdiegimo spartinimas. Reikia labiau skubėti

Rekomendacijoje pateikiamos dvi tikslinės datos:

2010 m. valstybės narės turi susieti savo nacionalines kvalifikacijų sistemas su EKS, konkrečiai žymėdamos savo kvalifikacijų lygmenis, susietus su EKS, ir kai reikia sukurdamos nacionalines kvalifikacijų sąrangas (NKS);

2012 m. visuose naujuose kompetentingų institucijų išduotuose kvalifikacijų pažymėjimuose, diplomuose ir Europos dokumentuose turi būti pateikta aiški nuoroda į atitinkamą EKS lygmenį.

³ <http://www.ehea.info/Uploads/qualification/QF-EHEA-May2005.pdf>.

⁴ http://ec.europa.eu/eqf/documentation_en.htm.

2010 m. tikslas

2010 m. keturios valstybės narės atliko savo nacionalinių kvalifikacijų sąrangų žymėjimo suderinimą. Trijose iš jų NKS buvo įdiegtos dar 2008 m.

2013 m. birželio mėn. dvidešimt valstybių narių pateikė nacionalines žymėjimo suderinimo su EKS ataskaitas. Likusios šalys (aštuonios valstybės narės, keturios šalys kandidatės ir Norvegija) planuoja žymėjimo suderinimą baigti 2013–2014 m.

Iki pabaigos.	2010 m.	FR, IE, MT, UK
	2011 m.	BE-vl, CZ, DK, EE, LT, LV, NL, PT
	2012 m.	AT, DE, HR, LU
	2013 m.	BG, IT, PL, SI
Suderinti žymėjimą		Valstybės narės BE-fr, BE-de, EL, ES, FI, HU, KY, RO, SE, SK, Šalys kandidatės IS, ME, MK, TK EEE šalis NO

1 lentelė. EKS rekomendacijos pirmojo tikslo įgyvendinimo apžvalga 2013 m. rugsėjo mėn.

Tai rodo, kad rekomendacija skatina reformas, pavyzdžiui, mokymosi rezultatais grindžiamų nuoseklių NKS, kurioms reikalingas aktyvus įvairių suinteresuotųjų šalių politinis ir techninis dalyvavimas, vystymą. Tokie procesai trunka ilgai. Todėl, nepaisant tvirto nacionalinio įsipareigojimo diegti NKS, matyti, kad jas vėluojama įgyvendinti. Kad daugiau nebebūtų vėluojama, šalys turi iki 2014 m. pabaigos baigti žymėjimo suderinimo procesą ir sparčiau įgyvendinti rekomendacijas. Komisija aktyviau stebės EKS įdiegimą nacionaliniu lygiu, prireikus pasitelks dvišalius mainus, kad padėtų pavienėms šalims įveikti konkrečias problemas.

Reikėtų pažymėti, kad žymėjimo suderinimo ataskaita – tai tarsi momentinė šalies kvalifikacijų sąrangos nuotrauka, o žymėjimo suderinimas – tęstinis kvalifikacijų sąrangos keitimo apmąstymo procesas. Todėl šalys turėtų reguliariai pateikti žymėjimo suderinimo ataskaitų apžvalgas ir informuoti PG apie visus pokyčius bei apie tai, kaip buvo reaguota į suinteresuotųjų šalių komentarus. PG turėtų nustatyti nacionalinių kvalifikacijų sąrangų vystymo ir jo poveikio žymėjimo suderinimui tolesnio stebėjimo kriterijus bei procedūras.

2012 m. tikslas

Antrasis tikslas naudingas tuo, kad jį pasitelkus, EKS tapo tiesiogiai pasiekiamas besimokantiejiems, darbuotojams, švietimo ir mokymo įstaigoms bei darbdaviams. Įtraukus EKS kvalifikacijų lygmenis ir papildomus dokumentus, gerokai palengvintas tarpvalstybinis kvalifikacijų palyginimas.

Nespėjus laiku pasiekti žymėjimo suderinimo tikslo, uždelsta ir siekiant antrojo tikslo. Tik viena šalis 2012 m. įtraukė EKS lygmenis į papildomus Europaso dokumentus. Dvi šalys

įtraukė EKS lygmenis į savo kvalifikacijų duomenų bases. 2013 m. rugsėjo mėn. trys šalys pateikė kvalifikacijas, kuriose buvo pažymėtas EKS lygmuo, ir penkios šalys pradėjo įtraukti EKS lygmenį į Europaso papildomus dokumentus. Dar šešios šalys planuoja pradėti tai daryti 2013–2014 m.

	2012 m. pabaiga	2013 m. rugsėjo mėn.
Naujuose pažymėjimuose ir diplomuose žymimas EKS lygmuo		CZ, DK, LT
Europaso dokumentuose žymimas EKS lygmuo— diplomo priedas (dp) ir (arba) pažymėjimo priedas (pp)	FR (cs)	CZ (cs), DK (ds), EE (ds), IE (ds)
Nacionalinių kvalifikacijų duomenų bazėse pateikiamas EKS lygmuo	FR, UK	CZ, DK,

2 lentelė. EKS rekomendacijos antrojo tikslo įgyvendinimo apžvalga.

Dabar reikia kuo greičiau pasiekti antrąjį tikslą. Galimybė įtraukti EKS lygmenį ir aiškiai apibūdinti įgyto mokymosi rezultatus – galinga priemonė, kuria naudodamiesi žmonės gali geriau informuoti apie savo įgūdžių ir kvalifikacijų lygmenį bei įvairovę. Tai ypač svarbu per krizę. Šiuo metu būtina kuo labiau paspartinti darbą nacionaliniu lygmeniu ir užtikrinti, kad iki 2014 m. pabaigos bent ketvirtadalyje visų Europoje suteiktų kvalifikacijų būtų nurodytas EKS žymėjimas.

Antrojo tikslo šalys siekia skirtingais būdais. Dauguma nacionalinių valstybės institucijų svarsto techninius sprendimus, tinkamus sistemingai naudoti nacionaliniu lygiu. Kitos leidžia kvalifikacijas suteikiančioms institucijoms nuspręsti, koku būdu įtraukti (ir ar įtraukti) EKS lygmenį į pažymėjimus, diplomus, Europaso priedus ir kvalifikacijų duomenų bases. Apskritai imant, šalys sutaria, kad norint visiems besimokantiems ir darbuotojams užtikrinti vienodą skaidrumo lygį reikia bendro ES masto požiūrio. PG turėtų tokį požiūrį suformuoti.

2.3. Nuosekli sistema

EKS aštuonių atskaitos lygmenų struktūrą galima pritaikyti nacionalinių kvalifikacijų sąrangoms ir suinteresuotųjų šalių poreikiams. Dauguma šalių yra sukūrusios ar kuria nuoseklias NKS, aprėpiančias visų tipų ir visų lygmenų formalaus švietimo bei profesinio mokymo sistemų kvalifikacijas. NKS lygmenų skaičius priklauso nuo nacionalinių poreikių.

Taikant bendruosius EKS principus ir struktūrą, – kvalifikacijų apibrėžimą ir naudojant mokymosi rezultatais pagrįstus lygmenis, – lengviau palyginti kvalifikacijas. Tačiau siekiant tolesnio tobulinimo, reikia atkreipti dėmesį į kelis svarbius klausimus.

1. EKS siekiama padaryti visų Europoje teikiamų kvalifikacijų, nepriklausomai nuo to, kokios institucijos jas suteikė, atskaitos tašku; tačiau dauguma NKS apsiriboja valstybės švietimo ir profesinio mokymo įstaigų suteiktomis kvalifikacijomis. Tik į

labai nedaugelį NKS įtrauktos kvalifikacijos, suteikiamos už formaliojo mokymo sistemos ribų, pavyzdžiui, privačiajame sektoriuje, nors darbo rinkoje jos dažnai yra labai svarbios. Svarbi problema – kaip užtikrinti, kad visos NKS aprėpiamos kvalifikacijos, įskaitant ir suteiktąsias neformaliojo mokymo sistemoje, ir įgytos savišvietos būdu, būtų patikimos ir atitiktų pagrindinius kokybės reikalavimus. PG turėtų sukurti bendrųjų kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti įtraukiant kvalifikacijas į NKS, gaires.

2. Gali būti, kad esamos EKS ypatumai netiks naujoms permainoms. Vis dažniau naudojami nauji mokymosi metodai, kaip antai mišrusis mokymasis. Neseniai nuotolinio mokymo srityje pradėti taikyti MOOC, kuriuos naudojant galima organizuoti mokymą nepaisant valstybių sienų ir laiko juostų, visur, kur yra interneto ryšys.

Įvairiose Europos šalyse ir kitur kvalifikacijas suteikia taip pat ir tarptautinės organizacijos bei daugianacionalinės bendrovės. Šios kvalifikacijos įtrauktos į kai kurių šalių NKS, bet jos ne visada priskirtos tam pačiam EKS lygmeniui. Šioms problemoms spręsti reikia nuoseklaus požiūrio ir visų šalių žymėjimo nustatymo pagal EKS, siekiant apsaugoti darbdavius ir kvalifikacijų turėtojus nuo sumaišties.

3. EKS taikomi žinių ir įgūdžių lygmenų aprašai atitinka nacionalinius aprašus. Tačiau sunkumų kyla taikant kompetencijų aprašą, nes II priede nurodytas aprašas ne visai sutampa su kompetencijos aprašu I priede. Taigi kompetencijų aprašą reikia patikslinti.
4. Atlikti žymėjimo suderinimo procesą šalims padėjo bendri kokybės užtikrinimo principai. Jie buvo skirti naudoti profesinio švietimo ir mokymo bei aukštojo mokslo kvalifikacijų srityse, tačiau, be abejo, yra susiję ir su kitomis kvalifikacijomis. Reikėtų aiškiau parodyti, kokie jie naudingi kaip gairės nustatant visų kvalifikacijų visus lygmenis.
5. Kai kurie klausimai, išsamiau aptarti Europos lygmeniu, susiję su EKS 2–3 lygmens kvalifikacijomis, privalomojo švietimo baigimo kvalifikacijomis ir EKS 3–5 lygmeniu, įskaitant mokyklos baigimo kvalifikacijas, suteikiančias galimybę siekti aukštojo mokslo ir amato meistro kvalifikacijų.

Pagal Lisabonos pripažinimo konvenciją, mokyklos baigimo kvalifikacijos, suteikiančios galimybę siekti aukštojo mokslo, yra apytikriai lygios ir suteikia galimybę siekti aukštojo mokslo visoje Europoje ir už jos ribų. Susiejus šias kvalifikacijas su skirtingais EKS lygmenimis atsirastų užuomina į skirtingus pasiektus mokymosi rezultatus, o tai gali tapti kliūtimi mokyklą baigusiu asmenų, norinčių siekti aukštojo mokslo kitoje šalyje, judumui.

Kai kuriais atvejais to paties pavadinimo ar mokslinio laipsnio nacionalinės kvalifikacijos siejamos su nevienodu turiniu ir sudėtingumu. Be to, kai kurios šalys skirtingai aiškina, kaip mokymosi rezultatus geriausia suderinti su EKS lygmenimis. Šie skirtumai, net jei jie teisiškai pagrįsti, pasirodys nesuprantami žmonėms, kuriems vienodi kvalifikacijų pavadinimai turėtų reikšti vienodas kvalifikacijas. Keičiantis informacija ir kuriant Europos lygmens gaires reikia ir toliau siekti, kad žymėjimo suderinimo sprendimai būtų suprantami ir keltų pasitikėjimą.

6. EKS struktūra visiškai suderinama su QF-EHEA. Įgyvendinimo nuoseklumas užtikrinamas pirmiausia todėl, kad Europos Tarybos (ET) atstovai dalyvauja PG ir NKC posėdžiuose, o Komisijos nariai lankosi QF-EHEA posėdžiuose. Dėl šio nuoseklumo dauguma šalių įstengė atlikti EKS žymėjimo suderinimą ir QF-EHEA vidinę patikrą kaip vieningą procesą ir pateikti vieną abiejų procesų kriterijų taikymo ataskaitą. Kelios EKS netaikančios Bolonijos proceso šalys irgi sukūrė visą gyvenimą trunkančio mokymo NKS, pagrįstas mokymosi rezultatais. Būtų pravartu įvertinti šalių nuomonę apie dviejų iš dalies viena kitą dubliuojančių Europos kvalifikacijų sąrangų papildomą vertę.

2.4. EKS kaip pagrindinė kvalifikacijų pripažinimo ir skaidrumo užtikrinimo priemonė

EKS susijusi su visų lygmenų ir visų tipų kvalifikacijomis. EKS ir kitų Europos strategijų ir priemonių⁵, kuriomis siekiama didinti įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumą (kaip antai/pavyzdžiui, QF-EHEA, Europasas, Europos kreditų perkėlimo sistema (ECTS), Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET), Direktyva 2005/36, Europos įgūdžių, kompetencijų ir profesijų klasifikatorius (ESCO), neformaliojo mokymo ir savišvietos patvirtinimas), taip pat kokybės užtikrinimo sistemų ir principų (EQAVET ir ESG) nuoseklumas turi lemiamą reikšmę jų efektyvumui ir poveikiui. Visomis jomis lengvinamas laisvas asmenų judėjimas ir skatinamas mokymasis visą gyvenimą; kai kuriose laikomasi mokymosi rezultatais grindžiamo požiūrio.

EKS ir Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemose, kaip antai ECTS ir ECVET, laikomasi nuoseklių pamatinių principų, tačiau praktinio įgyvendinimo požiūriu jos dar nėra visiškai suderintos. Apytikriai 75 proc. aukštojo mokymo kursų naudojama ECTS. Dauguma programų aprašoma pagal siekiamus mokymosi rezultatus, tačiau kyla problema susieti mokymosi rezultatus su programų kūrimu ir įvertinimu. Papildomas gaires Europai suteiks vykstanti ECTS peržiūra. ECVET visiškai pagrįsta mokymosi rezultatais, tačiau ji yra ankstesnėje įdiegimo stadijoje.

Bendrieji EKS kokybės užtikrinimo principai iš esmės suderinami su Europos standartais ir gairėmis (ESG) ir su EQAVET. Vis dėlto visų trijų priemonių veikimo principai susiję tik su bendrai suprantamo švietimo ir mokymo kokybės užtikrinimu ir negali būti naudojami kaip konkrečios gairės užtikrinant mokymosi rezultatų, kvalifikacijų ir kvalifikacijų sistemų požiūrio kokybę. Reikia pasinaudoti vykstančiais EKS, EQAVET įvertinimais ir ESG peržiūra ir nustatyti, kuriose srityse galima pagerinti Europos kvalifikacijų sistemų ir kokybės užtikrinimo procedūrų sąveiką.

EKS atitinka Lisabonos pripažinimo konvenciją (LPK)⁶, kuria siekiama lengvinti Europos aukštojo mokslo kvalifikacijų ir galimybių jo siekti pripažinimą. 2013 m. birželio mėn. patvirtintame LPK papildomame tekste dėl kvalifikacijų sistemų taikymo pripažįstant užsienyje suteiktas kvalifikacijas skatinama tolesnio mokymosi tikslais glaudinti kvalifikacijų sistemų ir kvalifikacijų pripažinimo ryšius. Tačiau institucijų lygmeniu pripažinimo praktikoje retai atsižvelgiama į kvalifikacijų sistemas ir Europos sistemų užtikrinamą didesnę skaidrumą.

Profesinių kvalifikacijų užtikrinimo klausimu ryšys su Direktyva ne toks nuoseklus. Direktyvoje nurodoma, kad kvalifikacijų pripažinimui darbo rinkoje reikalingi penki lygmenys ir tokie duomenys, kaip kurso trukmė; o EKS sudaro aštuoni lygmenys, grindžiami

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/mobility_en.htm.

⁶ ETS 165. Kvalifikacijų pripažinimas, 1997. Aukštasis mokslas Europos regione, 1997.IV.11.

mokymosi rezultatais. Tai suinteresuotiesiems subjektams sukėlė netikrumą. Todėl naujoje direktyvoje⁷ numatoma sąveika su EKS. Joje išlaikyta penkių lygmenų sąnaudų sistema, tačiau atsiranda galimybė kurti „bendro profesinio mokymo sistemas“, kuriomis pasinaudojusios šalys gali sutarti dėl mažiausio žinių, įgūdžių ir kompetencijų lygio, susiejamo su EKS lygmenimis. Tuo remdamosi, šalys galės automatiškai pripažinti profesines kvalifikacijas.

Rekomendacijoje numatomas glaudus ryšys su Europasu. Europaso priede turi būti pateikiama nuoroda į atitinkamą EKS lygmenį, bet dėl to, kad dar ne visai įgyvendintas antrasis EKS tikslas, tai daroma retai.

Galiausiai egzistuoja glaudus ryšys tarp Europos daugiakalbystės įgūdžių, kompetencijų, kvalifikacijų ir profesijų klasifikacijos (ESCO) ir EKS. Su EKS susijusios kvalifikacijos bus netiesiogiai įtraukiamos į ESCO. Tai bus atliekama naudojant EKS portalą, kuris bus susietas su nacionalinių kvalifikacijų duomenų bazėmis. Tarptautinės kvalifikacijos, neįtrauktos į NKS, bus tiesiogiai įtrauktos į ESCO. Reikėtų koordinuoti mokymosi rezultatų požiūrį, taikomą EKS ir ESCO.

2.5. Valdysena

EKS valdo PG ir NKC (2.1 skirsnis).

PG sudaro:

- 36 šalių (28 valstybių narių, penkių šalių kandidačių, Lichtenšteino, Norvegijos ir Šveicarijos) atstovai;
- Europos socialiniai partneriai (ETUC (Europos profesinių sąjungų konfederacija), organizacija *BusinessEurope*, UEAPME (Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga), CEEP (Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras),
- Europos kvalifikacijų teikimo veiklą koordinuojančios organizacijos (*Eurochambres*, EUCIS-LLL, EUA) ir
- kiti suinteresuotieji subjektai (valstybinės užimtumo tarnybos, Europos studentų sąjunga, Europos savanorių centras, Europos jaunimo forumas).

Europos Komisijos nariai dalyvauja PG, kad užtikrintų EKS ir QF-EHEA nuoseklumą.

PG remia Europos profesinio mokymo plėtros centras (*Cedefop*) ir Europos profesinio mokymo fondas.

PG užtikrina efektyvias nacionalinių žymėjimo suderinimo procesų gaires ir stiprina dalyvaujančių šalių pasitikėjimą ir supratimą. 2012 m. jos įgaliojimai išplėsti, paskiriant stebėti Tarybos rekomendacijos dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo⁸ įgyvendinimą. Tuo siekiama dar labiau sustiprinti kvalifikacijų sąrangų ir patvirtinimo procedūrų ryšius, kuriuos daugelyje šalių dar reikės sukurti.

NKC įkurti 36 šalyse, įvairių institucijų – ministerijų, nacionalinių agentūrų, nacionalinių kvalifikacijų teikimo tarnybų, švietimo tyrimo institutų ir švietimo informacijos centrų – aplinkoje. Jų efektyvumas iš esmės priklauso nuo to, ar glaudūs jų ryšiai su nacionaline NKS/EKS procesų valdysena// nuo jų ryšių su nacionaline NKS/EKS procesų valdysena glaudumo// nuo to, kiek glaudūs jų ryšiai su.... Daugiausia veiklos NKC skiria bendravimui su

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0883:EN:NOT>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

suireresuotaisiais subjektais, tačiau jiems nėra paprasta palaikyti ryšius su socialiniais partneriais, neturint pakankamų įgūdžių bendrauti su plačiąja visuomene. Nacionalinės valdžios institucijos turėtų įvertinti, kaip NKC galėtų gerinti bendravimą su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, ir numatyti bendravimo strategijas.

Nors per pastaruosius trejus metus dėl pradinių organizacinių sunkumų ir žymėjimo suderinimo darbotvarkės permainų NKC panaudojo tik apie 75 proc. turimų biudžeto lėšų, jų veikla laikoma itin svarbia EKS įgyvendinimui nacionaliniu lygmeniu.

EKS portale pateikiama informacija apie EKS ir apie nacionalinius žymėjimo suderinimo procesus. Dėl to įmanoma palyginti nacionalinių kvalifikacijų lygmenis su EKS ir atlikti kvalifikacijų paiešką. Naudojantis palyginimo funkcija, galima gauti informacijos apie devynias iš 20 žymėjimo suderinimą atlikusių šalių. Individualių kvalifikacijų paiešką bus galima atlikti tik 2013 m. pabaigoje. Nemažai problemų susiję su tuo, kad dar ne visose šalyse egzistuoja nacionalinių kvalifikacijų duomenų bazės, o į tas, kurios egzistuoja, įtrauktos ne visos NKS priklausančios kvalifikacijos. Reikia, kad portalo veikloje dalyvautų didžioji šalių dauguma; tik tada bus iki galo išnaudotas jo potencialas.

2.6. Poveikis ir tvarumas

Nors nėra statistinių duomenų apie EKS poveikį mokymuisi visą gyvenimą ir judumui, be to, tik pradėta ją diegti, vis dėlto perėjimas prie mokymosi rezultatais grindžiamo požiūrio yra didelis laimėjimas. Juo remiantis galima plėsti lankstesnių mokymosi būdų galimybes ir patvirtinti neformalų mokymąsi bei savišvietą.

EKS darė poveikį ne tik 36 dalyvaujančioms šalims. Kelios ES šalys partnerės pritaikė EKS koncepciją savo nacionaliniam ir regioniniam vystymuisi, o kitų pasaulio regionų šalys siekia dialogo dėl EKS.

Atsižvelgiant į politinio įsipareigojimo įdiegti EKS lygį, be Europos finansinės paramos bendrojo žymėjimo priemonė negalėtų išlikti, bet suinteresuotųjų subjektų manymu, nuosekliam ir skaidriam jo įdiegimui būtinas griežtas ES lygmens koordinavimas.

3. IŠVADOS

Tyrimų rezultatai patvirtina, kad EKS daug kur priimta kaip kvalifikacijų sąrangų tobulinimo, mokymosi rezultatais grindžiamo požiūrio įdiegimo ir įgūdžių ir kompetencijų skaidrumo ir pripažinimo pagrindas. Ji galėtų tapti būsimos Europos įgūdžių ir kvalifikacijų erdvės centru. Tačiau įdiegimą uždelsus, atsirado skubos pojūtis. ES turėtų užtikrinti, kad besimokantieji ir darbuotojai savo įgūdžius galėtų parodyti geriau, kad ir kur jie būtų juos įgiję. Reikia kuo greičiau pasiekti, kad EKS veiktų visu pajėgumu.

Remdamasi įvertinimo rezultatais, Komisija siūlo atkreipti dėmesį į šias EKS svarbos, efektyvumo ir poveikio didinimo priemones:

Spartinti EKS žymėjimo suderinimą ir nacionalinių kvalifikacijų sąrangų kūrimą

Visos šalys turėtų sukurti tvirtas NKS, kurias suprastų ir naudotų suinteresuotieji subjektai. Tai darant reikėtų remtis nacionalinėmis konsultacijomis, nustatyti bendrą konsensą/sutarimą dėl nacionalinių kvalifikacijų lygmens santykio su EKS ir siekti, kad 2014 m. būtų baigta pirmoji žymėjimo suderinimo ataskaita.

Stiprinti mokymosi rezultatais pagrįstų kvalifikacijų sąrangų vaidmenį ir poveikį nacionaliniu ir Europos lygmeniu

Vyriausybės turi įsipareigoti visose švietimo ir profesinio mokymo pasistemėse laikytis mokymosi rezultatais grindžiamo požiūrio, įdiegti visapusiškas NKS, aprėpiančias ir tradicinių formalaus švietimo ir profesinio mokymo sistemų suteiktas, ir už jų ribų įgytas kvalifikacijas. NKS reikia integruoti į bendrąją švietimo, profesinio mokymo ir užimtumo politiką. Europos lygmeniu reikėtų patikslinti I ir II prieduose pateikiamus kompetencijų aprašus.

Gerinti skaidrų ir nuoseklių EKS žymėjimo suderinimą, atsižvelgiant į kintanti kvalifikacijų sąrangų pobūdį

Žymėjimo suderinimas turi būti laikomas tęstiniu procesu, jis neturėtų būti apribotas vienos žymėjimo suderinimo ataskaitos pateikimu. PG turėtų pateikti gaires dėl 3 ir 4 kriterijų ir sukurti visapusišką tolesnio žymėjimo suderinimo ataskaitų stebėjimo strategiją ateičiai. Ji turėtų aprėpti griežtesnį stebėjimą to, kaip šalys atsižvelgia į PG pastabas dėl nacionalinių žymėjimo suderinimo ataskaitų ir kaip sprendžia šalių žymėjimo suderinimo neatitikimus. Be to, PG turėtų remti suinteresuotųjų subjektų bendravimą sudėtingais žymėjimo suderinimo klausimais.

Stiprinti Europos kokybės užtikrinimo ir kvalifikacijų sąrangų ryšį

Bendrieji EKS kokybės užtikrinimo, EQAVET ir EGS principai turėtų būti nuoseklesni ir skirti paremti mokymosi rezultatais grindžiamą požiūrį, siekiant sukurti nuoseklius mokymosi visą gyvenimą kokybės užtikrinimo principus. Tai padėtų ne tik didinti pasitikėjimą kvalifikacijomis, kvalifikacijų sąrangomis ir žymėjimo suderinimu su EKS, bet ir stiprintų pasitikėjimą švietimo ir profesinio mokymo pasistemėmis bei lengvintų jų tarpusavio suderinamumą.

Gerinti su EKS susijusią komunikaciją ir geriau pasiekti besimokančiuosius, darbuotojus ir kitus suinteresuotuosius subjektus, informuoti juos apie EKS naudą

Suderinusios savo kvalifikacijas su EKS, šalys turėtų užtikrinti, kad visuose naujuose pažymėjimuose, diplomuose ir Europaso prieduose būtų įtraukta nuoroda į atitinkamą EKS lygmenį. Šalys turėtų sukurti nacionalines kvalifikacijų duomenų bazes (registrus) ir susieti jas su EKS portalu. EKS portalas turi būti susietas su Europos mokymosi galimybių portalu (Ploteus) ir ESCO. Komisija nagrinės, kaip panaudojant interneto priemones kurti kitas su įgūdžiais susijusias paslaugas besimokantiejiems, darbuotojams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams, siekiant remti judumą, mokymąsi visą gyvenimą ir įsidarbinimo galimybes.

Geriau panaudoti EKS judumo ir mokymosi visą gyvenimą strategijoms bei priemonėms

EKS gali tapti ašimi, prie kurios derinamos kitos Europos politikos strategijos ir priemonės, pavyzdžiui, kreditų perkėlimas ir pripažinimas. Mokymosi rezultatais pagrįstos kvalifikacijų sąrangos ir kreditų sistemos suteikia galimybių rinktis individualius mokymosi būdus įvairiose įstaigose, sektoriuose ir šalyse. Komisija, valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai turėtų stiprinti ir aiškinti EKS ryšius su Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemomis. Šalys turėtų vis dažniau naudotis EKS kaip papildomu informacijos šaltiniu kompetentingoms institucijoms, nagrinėjančioms kitose valstybėse narėse suteiktų kvalifikacijų pripažinimą

pagal Direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ir strategijos „ET2020“ šalyse pagal Lisabonos pripažinimo konvenciją.

Patikslinti EKS vaidmenį tarptautinių kvalifikacijų ir už Europos ribų esančių šalių ir regionų atžvilgiu

EKS vis dažniau naudojama kaip atskaitos taškas lyginant kvalifikacijas. Esamomis žymėjimo suderinimo procedūromis ir kriterijais reikėtų užtikrinti, kad EKS aprėptų visų rūšių kvalifikacijas, įskaitant tarptautines kvalifikacijas. Reikėtų toliau nagrinėti, kaip panaudojus/pasitelkus EKS remti už Europos ribų įgytų kvalifikacijų palyginimą ir pripažinimą.

Tobulinti EKS, geriau pritaikyti prie naujausių mokymosi internetu ir tarptautinių kvalifikacijų suteikimo permainų

EKS turėtų aprėpti tarptautines kvalifikacijas ir kvalifikacijas, kurioms priklauso kitose šalyse baigto arba mišraus, tiesioginio ir internetinio, mokymosi moduliai. EKS tik tada taps tikrai visuotine sąranga, kai bus pritaikyta prie šių naujovių ir tinkama išsaugoti gebėjimą pritaikyti prie švietimo ir profesinio mokymo nuostatų pasikeitimo.

Komunikate „Švietimo persvarstymas“ pabrėžiamas švietimo vaidmuo ekonomikos augimui, konkurencingumui ir užimtumui. Vienas iš jame pateiktų pasiūlymų susijęs su tolesniu ES priemonių, skirtų užtikrinti įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumą ir pripažinimą, sąveikos nagrinėjimu. Tuo reikėtų toliau kurti Europos įgūdžių ir kvalifikacijų erdvę, kurioje visi galėtų laisvai judėti ir kurioje kiekvieno asmens kompetencijos ir kvalifikacijos būtų greitai pripažįstamos siekiant tolesnio mokymosi ir kad jas tinkamai suprastų darbdaviai.

Komisija šioje ataskaitoje pateiktas išvadas 2013–2014 m. žiemą aptars su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir viešojoje diskusijoje dėl Europos įgūdžių ir kvalifikacijų erdvės. Remdamasi šios diskusijos ir poveikio vertinimo išvadomis, Komisija gali pasiūlyti galiojančio EKS teisinio pagrindo – 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos Rekomendacijos (2008/C 111/01) – peržiūrą.